

אהבתם האומללה של רוני ועלי

סופרת צעירה, חמדה אלון, העלתה ביצירתה הראשונה נושא „מסוכן“ שעד כה התרחקה ממנו הספרות העברית: יחסי-אהבה בין ערבי ליהודיה ומלחמתם הנואשה נגד חברה עויינת

פרנס מכך. גבר המחונן ל עסוק בכתיבה — גזור של עצמו היירעב.

וכאן בא פירוש מאד לאי מעורר של המערך הפינאנסי הקיים בין הסופרים לבין ה מו"לים. אומרת חמדה: „אם בית-ההוצאה יצליח למכור את כל 2000 הספסים של המתדור רה הראשונה של ספרי — פירושו של דבר שהרווחתי 1000 ל"י, מסכום זה אני מש למת כ-400 ל"י בעבור עריכה והנה, הרווח הגדול שהרווחתי תמורת עבודה מייגעת שנמש כה שנתיים ימים, הכתיבה היא תחביב יקר ביותר למי שחייב לעזור לפרנסת הבית.“

יחוס משפחתי

חמדה אהבה לספר בהרח בה על ה„יחוס המשפחתי“ מן הצד שלה: על הסבתא שלה, פועה וקובסקי, שהייתה דמות בולטת בציבוריות היהודית כבר בסוף המאה שעברה, לוחמת לשיווי זכויות לנשים, מורה, סוציאליסטית, פעילה ב„בונד“, פתרגמת-ספרותית ל־ אידיש — ומה בעצם לא? בערוב ימיה כתבה הסבתא את האוטוביוגרפיה שלה, לא נכנעת, ספרה של אשה מר דת מביאליסטוק שבגיל עש־ רים, בהיותה כבר אם לשני ילדים, יצאה ללמוד באוריסה ולהפוך סדרי עולם.

„ממנה קיבלתי בירושה שתי תכונות“, מציינת חמדה, „את הנטייה לכתיבה ואת... חוסר העניין בעבודות הבית.“

סופרת אלון

היית רוצה שבתך הינשא לערבי?

„סיתי לכתוב בצורה מרתקת. יבוא הקהל וישפוט.“

יתרונן של נשים
מלאכת הכתיבה נעשתה ב עיקר בשעות הבוקר, כאשר הילדים נעדרו מן הבית או בערב, עם עלותה על משכבם.

„דחילק, איפוא אתה חי? תבוא פעם לנצרת, תר אה מה זה כימשל צבאי ואו תדבר.“

„תגידו למנהיגים שלכם בארצות השכנות שיעשו אחנו שלום ולא יהיה לכם כימשל צבאי.“

בורלא „העליב“
עם סיום הספר מסרה אותה חמדה לקריאה לסופר ערבי צעיר. הוא הילל את הגישה הנועזת לנושא הכאוב ולדעתו יעורר הספר עניין רב בקרב בני עמו אם יתורגם לערבית.

הוסיף הסופר וגילה: „בורלא כתב פעם על אהבתם של צעירה ערביה ויהודי, אנחנו לא היינו שבעירצון מכך. הערבים ראו בכך פגיעה בכבודם ואילו ספר זה בו הי גיבורים הם נערה יהודיה וערבי ישיבע את רצונם, משום שיש בכך פגיעה כי כבודם של היהודים.“

חמדה אלון, מוסמכת תאונ־ ברסיטה למדעי הרוח וחניכה בית-הספר הריאלי בחיפה, עסקה בכתיבה מאז סיום ה לימודים, אלא שיעקר מלאכי זה היה תרגום, היא תרגמה בין השאר, מאנגלית את סי פורי או-הגרי, דורותי פאר קר, לואיס ברומפילד, כאשר קצה נפשה בעבודה זאת — פנתה לכתיבת הספר ולא מ שום שסבלה מבטלה: „תמיד אני רצה... היא אם לשני בנים (בני 6½ ו-8½), ונוסף ל כן מקדישה זמן לאימועט ל פעילות ב„בית קוטשילד“ ב היותה מזכירת הכבוד של ה- אגודה. הכתיבה היחה לה איפוא לצורך, אך היא אינה משלה את עצמה: „אכתוב ספר שני רק כאשר יהיה לי מה לומר, משום שאיני סופרת המצטעצעת בצורות כתיבה מודרניות, אף איני אקרווא־ טית של מלים, בספרי זה עשיתי כמיטב יכולתי — ני

רוני נחתקו: „ניסינו להילחם בגורל, נוצחנו, הובסנו, כפי שהיה צפוי.“ רוני מנסה ברוב ייאוש למצוא בקיבוץ פתרון לבטיית חייהם המשותפים, אך גם שם נסגרת הדלת בפניה ב טיעון של „ילדתי, אין זה פ שוט כל-כך.“

כרקע לעלילת „הרומאן“ בין רוני ועלי משמשים חיי הסטו דגטים בירושלים, רקע שהוא חיזור למדי בשל העובדה, כי חלקם הגדול של הזקורים ב ספר מאיר את האקלים הסוצ יולוגי של הערבים בארץ. שתי הנפשות הפועלות, רוני ועלי, משמשות כביכול כתמו-צבע ע זים, המותזים לאורך כל הירי עה.

חמדה אלון מנערת מעל עצ מה כל פעילות או שייכות מפ לגחית. היא אינה נמנעת מל חטט בכל אותן נקודות כאובות המתגלות בחיים לצידם של ה ערבים.

ככל הררכים

חבר יהודי מטיה בפניה של רוני: „הם אינם מיעוט, הם הרוב הגדול ואנו מחוייבים ל הגן על עצמנו מפניהם בכל ה דרכים! לכן מרגיז אותי כש אני שומע שבחורה כמוך מת יידדת עם ערבי, זה מסוכן בשבילנו... היית רוצה שבתך תחתן עם ערבי?“

גם הצד שכנגד מספק כמות לא מבוטל של הומוריסט ל דפי הספר.

אומר משכיל ערבי: „פאווי הגיש בקשה למרכז של משרד האוצר, מחפשים לכלכלנים אמרתי לו שחבל על הכול, אף אחד לא ידבר אתו...“

ויכוח עם סטודנט יהודי: — „בטח, בטח, דמוקראטיה, שיוני-זכויות למיעוטים, אם אפשר היה להיות ממלים יפות כבר לא היה הסר לנו דבר.“

— „ומה הסר לך עכשיו, מה? פתי היה לך יותר טוב?“

— „דחילק, איפוא אתה חי? תבוא פעם לנצרת, תר אה מה זה כימשל צבאי ואו תדבר.“

— „תגידו למנהיגים שלכם בארצות השכנות שיעשו אחנו שלום ולא יהיה לכם כימשל צבאי.“

בורלא „העליב“
עם סיום הספר מסרה אותה חמדה לקריאה לסופר ערבי צעיר. הוא הילל את הגישה הנועזת לנושא הכאוב ולדעתו יעורר הספר עניין רב בקרב בני עמו אם יתורגם לערבית.

הוסיף הסופר וגילה: „בורלא כתב פעם על אהבתם של צעירה ערביה ויהודי, אנחנו לא היינו שבעירצון מכך. הערבים ראו בכך פגיעה בכבודם ואילו ספר זה בו הי גיבורים הם נערה יהודיה וערבי ישיבע את רצונם, משום שיש בכך פגיעה כי כבודם של היהודים.“

חמדה אלון, מוסמכת תאונ־ ברסיטה למדעי הרוח וחניכה בית-הספר הריאלי בחיפה, עסקה בכתיבה מאז סיום ה לימודים, אלא שיעקר מלאכי זה היה תרגום, היא תרגמה בין השאר, מאנגלית את סי פורי או-הגרי, דורותי פאר קר, לואיס ברומפילד, כאשר קצה נפשה בעבודה זאת — פנתה לכתיבת הספר ולא מ שום שסבלה מבטלה: „תמיד אני רצה... היא אם לשני בנים (בני 6½ ו-8½), ונוסף ל כן מקדישה זמן לאימועט ל פעילות ב„בית קוטשילד“ ב היותה מזכירת הכבוד של ה- אגודה. הכתיבה היחה לה איפוא לצורך, אך היא אינה משלה את עצמה: „אכתוב ספר שני רק כאשר יהיה לי מה לומר, משום שאיני סופרת המצטעצעת בצורות כתיבה מודרניות, אף איני אקרווא־ טית של מלים, בספרי זה עשיתי כמיטב יכולתי — ני

מאת תמר אבידר — אהבתם האסורה של סמו רינסית עברית וסטודנט ער בי באוניברסיטת ירושלים משמשת נושא „הם“ לדו באן בכל זמן שהוא. על גו שא זה עדיין מוטל מעין אי פול-מרגון, איסור-של-כתיב בית סופרים במעט שלא הע יז לגעת בו בקולמוסם מח שש ייהיו נוהגים כפיל ב הנות הרשינה.

אך הרומאן המקורי „זר לא יבוא“, אשר יצא היום בהוצאת הקיבוץ המאוחד, הוסיף ללא רחם את מוסכת היחסים השוררים מאז קום המדינה בין הציבור היהודי לבין ה„מיעוט“ הערבי.

טחברת הרומאן היא בבחינת פנים חדשות, שמה חמדה אלון והיא תושבת חיפה, אשה צעיר רה בשנות השלושים לחייה, אין היא קרובה כל עיקר אל התווי הערבי. מעולם לא עסקה בבעיות הקרובות אל הרחוב הערבי והיא גם מודה: „בין פכרי אין שום ערבי לרפואה“, ובכן, כיצד הגיעה לכתיבת ספר על נושא נועז זה?

מאות דוגמאות

משיבה חמדה בגילוי-לב: „איני יודעת, האמת היא שלא נתקלתי בתופעה קונקרטיה א שר דחפה אותי לעסוק בנושא הערבי, אך במרוצת השנים נו צר אצלי משקע של מאות דוג מאות: יחסנו אל נישואים בין עדתיים, אפלייה לגבי בני ע דות המזרח, חוסר ליבראליות כלפי ערבים, או גויים בכלל, וכן, כאשר הרגשתי, כי יש לי משהו לומר, ההלכתי לכתוב ספר. הספר הוא איפוא פרי רעיון ולא פרי חווייה. בתח ליה, כאשר גיגשתי לעבודה, הרגשתי אך זאת: יש לי מה לומר, אך איני יודעת כיצד עושים זאת. לכן, במרוצת ה שנהיים שבתן עסקתי בכתיבת זר, לא יבוא שינה הספר אה צורתו. למעשה, עד אשר הגיע אל הנוסח הנוכחי, הורתי וכ התבתי אותו המש פעמים.“

גיבורת הספר, הסטודנטיה רוני, מקיימת יחסי רעור ואת בה עם עלי יליד נצרת, המש לים בירושלים עבודה מהקר על פולקלור ערבי. כאשר כת גלה הפרשה מוקעת רוני על ידי חברתה ומשפחתה, היא שומעת מפי אביה אח מה ש גיתן לשמוע בכתיים ישראלים רבים: „הערבים כאן אינם ידידינו, מנקודת השקפתם הם אפשר שהצדק אתם, איני בא להרשיעם, אבל אין הם מאו הבינו, ובסופו של דבר הם אויבינו. על כל פנים עתה, לפ חות בדור זה, והערבי המכתיש זאת הוא אולי הגרוע מכולם, משום שאינו כן.“

ערבי נשאר ערבי ועוד משמיע באוזניה האב, בפסקנות מקצועית של עורך דין, כדי לעקור את אהבתה: יש ביניהם אנשים הגונים, משכילים, אפילו תרבותיים, אבל מנסיוני למדת, רוני, כי ערבי נשאר ערבי... ואילו א נחנו — אירופאים. אין הם יכולים להיות כמונו. כל נסיון למיזוג בינינו לבינם מוכרח להסתיים בכי רע. בשבילם, ממש כמו בשבילנו.“

אומרת חמדה: „כאשר אנו כי למדתי באוניברסיטה בשנות 1944—1948 לא היו בינינו סטו דגטים ערבים וממילא סיפור המעשה שלי אינו מסתמך על עובדות או חצאי-עובדות, אך כאשר רקמתי את העלילה קינה בי התחושה היסודית, כי לו באמת היה קורה דבר שכזה — רומאן אהבה רציני ולוטט בין משכיל ערבי לסטודנטיה יהודיה, היה גם הוא, נקטל, מגיע למבוי סתום ומסתיים ל לא כל פתרון כפי שאירע ב ספרי.“

גם לא מקיבוץ
מסכם עלי לאחר שקשריו עב